

Аналіз показників змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїсток на змаганнях серії Grand Slam 2022 р

Бойченко Н.В.¹, Пирог Ю.А.²

Харківська державна академія фізичної культури¹

Дніпропетровський фаховий коледж спорту²

Анотація. *Мета:* здійснити аналіз показників змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїсток на змаганнях серії Grand Slam 2022 р. **Матеріал та методи.** Під час роботи застосовувалися наступні методи дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури; хронометрування; аналіз протоколів і відеозаписів сутичок висококваліфікованих дзюдоїсток; методи математичної статистики. Було проаналізовано 120 сутичок дзюдоїсток всіх вагових категорій фінального блоку 6-ти змагань серії Grand Slam 2022. Фіксувались наступні показники: кількість отриманих зауважень; кількість дискваліфікацій; кількість технічних дій в стійці та в партері. Вираховувався відсоток від загальної кількості зауважень та технічних дій. **Результати:** аналіз отриманих зауважень висококваліфікованих дзюдоїсток показує, що найбільше зауважень спортсменки отримали за не ведення боротьби, уникнення захвату, застосування хибних атак, за боротьбу в захисній позиції та за вихід за межі робочої зони. Найбільша загальна кількість зауважень спостерігається у дзюдоїсток вагових категорій до 52 кг – 43 зауваження та +78 кг – 48. Найменша у спортсменок до 48 кг – 27 зауважень та до 70 кг – 21. Спостерігається, що у спортсменок вагових категорій до 48 кг, до 52 кг, до 57 кг, до 78 кг, + 78 кг із загальної кількості сутичок в середньому 32 % закінчились дискваліфікацією. У вагових категоріях до 63 кг та до 78 кг цей показник менший та складає 17 % та 18 % відповідно. Аналіз технічних дій висококваліфікованих дзюдоїсток дозволив виявити загальну кількість результативних дій. Так, найбільше результативних технічних дій отримали представниці категорій до 52 кг (22 оцінені технічні дії: 18 (82 %) у стійці, 4 (18 %), в положенні партер та лежачи), до 63 кг (19 технічних дій: 18 (95 %) у стійці та 1 (5 %), в положенні партер та лежачи) та до 70 кг (17 технічних дій: 13 у стійці (76 %), 4 (24 %) в положенні партер та лежачи). Менше результативних дій здобули спортсменки вагових категорій до 48 кг (12 оцінених технічних дій: 8 (67 %) у стійці, 4 (33 %), в положенні партер та лежачи), до 57 кг (12 технічних дій: 10 (83 %) у стійці та 2 (17 %), в положенні партер та лежачи), до 78 кг (13 технічних дій: 11 у стійці (85 %), 2 (15 %) в положенні партер та лежачи) та (19 технічних дій: 18 (95 %) у стійці та 1 (5 %), в положенні партер та лежачи) та + 70 кг (12 технічних дій: 7 у стійці (58 %), 5 (42 %) в положенні партер та лежачи). **Висновки.** Встановлено, що під час сутички спортсменки отримують досить велику кількість зауважень за не ведення боротьби, уникнення захвату, застосування хибних атак та за боротьбу в захисній позиції. Це пояснюється тим, що дзюдоїстки ведуть розвідувальну боротьбу, застосовують захисні позиції, хибні атаки з метою впіймати суперницю на помилці. Виявлено, що боротьба дзюдоїсток усіх вагових категорій в основному відбувається в положенні стійка. Також виявилось, що спортсменки середніх вагових категорій є найбільш технічними в порівнянні із дзюдоїстками легких та важких категорій. Технічні дії в положенні партер та лежачі є більш результативними. Причому, також спостерігається, що спортсменки легких та важких категорій в основному в положенні лежачи застосовували утримання, дзюдоїстки середніх додатково – важіль ліктьового суглобу та удушливі прийоми. **Ключові слова:** дзюдо, висококваліфіковані, спортсменки, вагові категорії, змагальна діяльність, показники.

Вступ. Сучасний процес підготовки в дзюдо не можливий без поглибленого вивчення змагальної діяльності спортсменів, яка включає в себе безліч компонентів. Особливості змагальної діяльності перш за все залежать від правил змагань, які спрямовано на підвищення активності та видовищності сутички. Виявлення основних напрямів та видів аналізу змагальної діяльності борців дозволить краще розкрити проблему, що розглядається.

У спеціальній літературі розглянуто безліч напрямків та видів аналізу змагальної діяльності в різних видах боротьби, які, без сумніву, допомагають систематизувати та оптимізувати процес підготовки спортсменів (Латышев, Латышев, & Шандригось, 2014; Пашков, Тропін, Романенко, Голоха, & Коваленко, 2021).

Найбільш розкритий напрямок аналізу виступу та діяльності борців на змаганнях національного (Голоха, & Романенко, 2021), світового рангу (Голоха, Романенко, & Тропін, 2022; Латышев, Поляничко, Юшина, Еретик, & Барабаш, 2020) та під час участі в ліцензійних змаганнях по відбору до Олімпійських ігор (Латышев, & Айварс, Каупужс 2022; Latyshev, Tropin, Podrigalo, & Boychenko, 2022). Відповідно, проаналізовано техніко-тактичний арсенал борців різних видів боротьби (Tropin, Y., & Boychenko, 2014; Tropin, & Chuev, 2017).

Досить цікаво розкрито особливості змагальної діяльності борців різноманітних манер ведення сутички (Тропін, & Пашков, 2015; Ієрмаков, Тропін, & Ропомаруов, 2015) та різних вагових категорій (Тропін, Луданов, & Галашко, 2020; Чоботько, Чоботько, & Бойченко, 2022) з метою індивідуалізації тренувального процесу.

Що стосується спортсменок, які займаються різними видами боротьби, то також одним із більш розглянутих напрямком є аналіз результатів виступів та показників борчинь на змаганнях різного рангу (Латышев, Шандригось, Тропін, Квасница, & Головач, 2020; Тропін,

Голоха, & Косяк, 2021; Shandrygos, Blazheyko, Latyshev, Tropin, Boychenko, & Myroshnychenko, 2022). Широко розкрито особливості змагальної діяльності спортсменок високої кваліфікації різних вагових категорій, що займаються вільною боротьбою та дзюдо (Бойченко, Чертов, Пирог, & Алексєєв, 2020; Мельник, Мельник, Стицун, & Стыцун, 2017; Шандригось, Латышев, Розторгуй, & Первачук, 2021). А також цікавим є напрямок дослідження та аналізу показників змагальної діяльності лідируючих дзюдоїсток окремих вагових категорій (Чертов, Бойченко, Зантарая, & Мирошниченко, 2021).

Таким чином, дослідження особливостей змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїсток різних вагових категорій є досить актуальним напрямком в сучасному дзюдо.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами і темами. Дослідження проводилося відповідно до теми науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури «Оптимізація тренувального процесу в єдиноборствах» (номер державної реєстрації 0121U112873).

Мета дослідження – здійснити аналіз показників змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїсток на змаганнях серії Grand Slam 2022 р.

Матеріал та методи дослідження. У дослідженні використовувалися наступні методи: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури; хронометрування; аналіз протоколів і відеозаписів сутичок висококваліфікованих дзюдоїсток; методи математичної статистики.

Було проаналізовано 120 сутичок дзюдоїсток всіх вагових категорій фінального блоку 6-ти змагань серії Grand Slam: до 48 кг, до 70 кг – 17 сутичок; до 52 кг, до 57 кг, до 63 кг – 18 сутичок; до 78 кг, +78 кг – 16 сутичок.

Фіксувались наступні показники: кількість отриманих зауважень; кількість дискваліфікацій; кількість технічних дій в стійці та в партері. Вираховувався відсоток

від загальної кількості зауважень та технічних дій.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз кількості країн-учасниць та учасників, що приймали участь у змаганнях серії Grand Slam з дзюдо представлений в таблиці 1. У змаганнях в

середньому приймають участь спортсмени з 4 континентів та 46 країн. Середня кількість спортсменів 341, серед яких 140 жінок. Головна мета участі у змаганнях даного рангу – це отримання рейтингових балів. Цим і пояснюється велика кількість учасників змагань.

Таблиця 1

Аналіз кількості учасників на змаганнях серії Grand Slam 2022 року

Кількісний склад	Paris Grand Slam	Tel Aviv Grand Slam	Antalya Grand Slam	Tbilisi Grand Slam	Ulaanbaatar Grand Slam	Hungary Grand Slam	Середня кількість
Континенти	5	4	4	4	5	5	4
Країни	52	34	63	36	30	61	46
Спортсмени	285	298	525	278	255	405	341
Жінки	131	133	213	105	100	161	140

Аналіз отриманих зауважень висококваліфікованих дзюдоїсток показує, що під час сутички спортсменки отримують досить велику їх кількість. Найбільша загальна кількість спостерігається у дзюдоїсток вагових категорій до 52 кг – 43 зауваження та +78 кг – 48. Найменша у спортсменок до 48 кг – 27 зауважень та до 70 кг – 21.

Аналіз видів отриманих спортсменками зауважень показав, що їх найбільшу кількість спортсменки у всіх вагових категоріях отримали за не ведення боротьби (до 48 кг - 37 % від всіх зауважень; до 52 кг - 47 %; до 57 кг - 40 %; до 63 кг - 50 %; до 70 кг - 43 %; до 78 кг - 44 %; до +78 кг - 52 %;), а у вагових категоріях до 63 кг та до +78 кг це зауваження складає половину від загальної кількості отриманих. Наступними розповсюдженими видами зауважень є уникнення захвату (до 48 кг - 15 %; до 52 кг - 19 %; до 57 кг - 32 %; до 63 кг - 18 %; до 70 кг - 24 %; до 78 кг - 13 %; +78 кг - 11 %;), застосування хибних атак (до 48 кг - 22 %; до 52 кг - 16 %; до 57 кг - 8 %; до 63 кг - 12 %; до 70 кг - 14 %; до 78 кг - 24 %; +78 кг - 21 %;), за боротьбу в захисній позиції (до 48 кг - 11 %; до 52 кг - 7 %; до 63 кг - 8 %; до 70 кг - 5 %; до 78 кг - 3 %; +78 кг - 4 %;), та вихід за межі робочої зони (до 48 кг – 7,5 %; до 52 кг - 7 %; до 57 кг - 11 %; до 63 кг - 3 %; до 70 кг - 14 %; до 78 кг - 8 %; +78 кг - 2 %;).

Якщо проаналізувати кожен вагову категорію окремо, то для спортсменок легких (до 48 кг, до 52 кг) та важких вагових категорій (до 78 кг, + 78 кг) характерні зауваження за не ведення боротьби та застосування хибних атак. А для спортсменок середніх вагових категорій (до 57 кг, до 63 кг, до 70 кг) – за не ведення боротьби та уникнення захвату. Характер зауважень пояснюється тим, що спортсменки в більшості випадків ведуть розвідувальну боротьбу, застосовують захисні позиції, хибні атаки з метою ввійти суперницю на помилці. При проведенні сутички в такій манері вони найчастіше отримують зауваження за не ведення боротьби, уникнення захвату, застосування хибних атак та за боротьбу в захисній позиції. Також характер зауважень показує, що спортсменки середніх вагових категорій ведуть більш обережну розвідувальну боротьбу.

Аналіз отриманих дискваліфікацій висококваліфікованих дзюдоїсток представлений в таблиці 3. Спостерігається, що у спортсменок вагових категорій до 48 кг, до 52 кг, до 57 кг, до 78 кг, + 78 кг із загальної кількості сутичок в середньому 32 % закінчили дискваліфікацією. Причому, у ваговій категорії до 48 кг з 6 дискваліфікацій – 2 за травмонебезпечні заборонені дії (виконання важеля ліктя в стійкі та вибивання опорної ноги

суперника зсередини). У вагових показник менший та складає 17 % та 18 % категоріях до 63 кг та до 78 кг цей відповідно.

Таблиця 2

Вид отриманих зауважень висококваліфікованих дзюдоїстів на змаганнях серії Grand Slam 2022 р

Вид зауваження	До 48 кг		До 52 кг		До 57 кг		До 63 кг		До 70 кг		До 78 кг		+ 78 кг	
	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень	Кількість зауважень	% від загальної кількості зауважень
Не ведення боротьби	10	37	20	47	15	40	17	50	9	43	17	44	25	52
Уникнення захвату	4	15	8	19	12	32	6	18	5	24	5	13	5	11
Хибна атака	6	22	7	16	3	8	4	12	3	14	9	24	10	21
Захисна позиція	3	11	3	7	-	-	3	8	1	5	1	3	2	4
Вихід за межі р/з	2	7,5	3	7	4	11	1	3	3	14	3	8	1	2
Захоплення за штани	-	-	1	2	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-
Пальці в рукаві	-	-	-	-	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-
Однобічне захоплення	-	-	1	2	1	3	1	3	-	-	-	-	3	6
Заборонений захват	2	7,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1	2
Захоплення за кінці рукавів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Заборонений вхід в стійці	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	-	-
Всього	27	100	43	100	37	100	34	100	21	100	38	100	48	100

Примітка: р/з – робочої зони.

Таблиця 3

Аналіз отриманих дискваліфікацій висококваліфікованих дзюдоїстів на змаганнях серії Grand Slam 2022 р

Дискваліфікації	До 48 кг	До 52 кг	До 57 кг	До 63 кг	До 70 кг	До 78 кг	+ 78 кг
Загальна кількість дискваліфікацій	6	5	6	3	3	5	5
Дискваліфікації за травмонебезпечні заборонені дії	2	-	-	-	-	-	-
Відсоток сутичок по дискваліфікації від загальної кількості сутичок	35	27	33	17	18	31	31

Аналіз технічних дій висококваліфікованих дзюдоїсток дозволив виявити загальну кількість результативних дій (табл. 4, 5). Так, найбільше результативних технічних дій отримали представники категорій до 52 кг (22 оцінені технічні дії: 18 (82 %) у стійці, 4 (18 %), в положенні партер та лежачи), до 63 кг (19 технічних дій: 18 (95 %) у стійці та 1 (5 %), в положенні партер та лежачи) та до 70 кг (17 технічних дій: 13 у стійці (76 %), 4 (24 %) в положенні партер та лежачи). Менше результативних дій здобули спортсменки вагових категорій до 48 кг (12 оцінених технічних дій: 8 (67 %) у стійці, 4 (33 %), в положенні партер та лежачи), до 57 кг (12 технічних дій: 10 (83 %) у стійці та 2 (17 %), в положенні партер та лежачи), до 78 кг (13 технічних дій: 11 у стійці (85 %), 2 (15 %) в положенні партер та лежачи) та (19 технічних дій: 18 (95 %) у стійці та 1 (5 %), в положенні партер та лежачи) та + 70 кг (12 технічних дій: 7 у стійці (58 %), 5 (42 %) в положенні партер та лежачи). Отримані дані показують, що боротьба спортсменок усіх вагових категорій в основному відбувається в положенні стійка. Також виявилось, що спортсменки середніх вагових категорій є найбільш технічними в порівнянні із дзюдоїстками легких та важких категорій.

Також, аналіз дозволив виділити основні результативні технічні дії, які найчастіше застосовуються спортсменками кожної вагової категорії в стійці, положенні партер та лежачи. Так, у спортсменок вагової категорії до 48 кг це виявилось виведення з рівноваги скручуванням (25 %) та утримання збоку (50 %). У ваговій категорії до 52 кг найбільш часто дзюдоїстки виконували такі результативні технічні дії: різновиди підхватів (28 %), кидок через стегно з різних захватів (17 %), різновиди зачепів (17 %) та утримання зверху (50 %). Спортсменки вагової категорії до 57 кг: кидки з виведенням з рівноваги (30 %), різновиди кидків через спину, зачепів та підсікань (по 20 %), утримання зверху (50 %), важіль ліктя (50 %). Дзюдоїстки до

63 кг найбільше виконували: різновиди зачепів (28 %), кидок через стегно з різних захватів (17 %) та важіль ліктьового суглобу, який виявився єдиною технічною дією в положенні лежачи. Спортсменки вагової категорії до 70 кг: різновиди кидків через спину (22 %) кидки з виведенням з рівноваги (15 %), різновиди кидків через голову (15 %) та важіль ліктьового суглобу (50 %). У ваговій категорії до 78 кг: різновиди підхватів (28 %) та підсікань (18 %), а також різновиди утримань. Спортсменки вагової категорії + 78 кг: кидки з виведенням з рівноваги (27,5 %), різновиди зачепів (27,5 %) та утримання спиною (40 %).

Більш поглиблений аналіз усіх вагових категорій показав, що спортсменки в цілому найбільше застосовувались такі технічні дії в стійці: кидки з виведенням з рівноваги (поштовхом назад та скручуванням), різновиди зачепів (зачепа зовні різнойменною та однойменною ногою, зачепа зсередини під різноймену та одноймену ногу), різновиди підхватів (підхват зсередини, підхват під дві ноги). В положенні партер та лежачи спортсмени двох вагових категорій найбільше застосовували різні види утримань та важіль ліктя. Причому, також спостерігається, що спортсменки легких та важких категорій в основному застосовували утримання, дзюдоїстки середніх додатково – важіль ліктьового суглобу та удушливі прийоми.

Таким чином, аналізуючи вище описане, можна зробити висновок, що спортсменки легких та важких вагових категорій виконують менше результативних дій та при цьому мають більший відсоток дискваліфікацій. У порівнянні із ними дзюдоїстки середніх вагових категорій мають менший відсоток дискваліфікацій, більш обережні при виконанні розвідувальних дій та виконують більше результативних дій як в положенні стійка, так і у партер та лежачи.

Аналіз результативних технічних дій у стійці висококваліфікованих дзюдоїсток на змаганнях серії Grand Slam 2022 р

Технічна дія	До 48 кг				До 52 кг				До 57 кг				До 63 кг				До 70 кг				До 78 кг				+ 78 кг			
	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д
1	-	1	1	12,5	-	4	5	28	-	-	-	-	-	1	2	11	-	1	1	8	2	-	3	28	-	1	1	15
2	-	-	1	12,5	1	-	5	28	-	-	-	-	1	-	2	11	-	-	1	8	-	1	3	28	-	-	1	15
3	-	-	1	12,5	-	-	3	17	-	1	1	10	-	2	3	17	-	1	1	8	-	-	-	-	-	-	1	15
4	-	1	1	12,5	2	1	3	17	-	-	1	10	-	1	3	17	-	-	1	8	-	-	-	-	-	1	1	15
5	-	-	-	-	-	-	1	5,5	-	1	2	20	-	1	1	5,5	1	-	3	22	1	-	1	9	-	-	-	-
6	-	-	-	-	-	1	1	5,5	1	-	2	20	-	-	1	5,5	1	1	3	22	-	-	1	9	-	-	-	-
7	-	-	2	25	1	-	2	11	-	2	3	30	-	1	2	11	1	-	2	15	-	-	-	-	-	-	2	27,5
8	2	-	2	25	-	1	2	11	1	-	3	30	-	1	2	11	1	-	2	15	-	-	-	-	1	1	2	27,5
9	-	-	1	12,5	1	-	1	5,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	15	-	-	1	9	-	-	-	-
10	-	1	1	12,5	-	-	1	5,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	15	-	1	1	9	-	-	-	-
11	-	-	1	12,5	-	-	3	17	1	-	2	20	2	-	5	28	-	-	1	8	-	1	1	9	-	-	2	27,5
12	-	-	1	12,5	-	-	3	17	-	1	2	20	-	1	5	28	-	-	1	8	-	-	1	9	-	-	2	27,5
13	1	-	1	12,5	3	-	3	17	-	-	2	20	-	1	5	28	-	-	1	8	-	-	1	9	1	1	2	27,5
14	-	-	1	12,5	-	-	3	17	-	-	2	20	-	1	5	28	-	-	1	8	-	-	1	9	-	-	2	27,5
15	-	-	1	12,5	-	-	3	17	1	-	2	20	-	1	5	28	-	-	1	8	1	1	2	18	-	-	1	15
16	-	-	-	-	-	1	1	5,5	-	1	2	20	-	-	1	5,5	-	-	1	8	-	-	2	18	-	-	1	15
17	-	-	-	-	-	-	1	5,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	-	-	-	-	-	1	-	-	-
18	-	-	-	-	-	1	1	5,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-
19	-	-	-	-	-	-	1	5,5	-	-	-	-	-	1	1	5,5	-	1	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-
20	1	-	1	12,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	5,5	-	-	-	-	1	-	1	9	-	-	-	-
21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	8	1	-	1	9	-	-	-	-
22	-	1	1	12,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	5,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	-	-	-	-	-	1	1	5,5	-	-	-	-	1	-	1	5,5	-	-	-	-	-	1	1	9	-	-	-	-
Всього	4	4	8	100	8	10	18	100	4	6	10	100	6	12	18	100	5	8	13	100	6	5	11	100	2	5	7	100

Примітка: Технічні дії: 1 – підхват зсередини; 2 – підхват під дві ноги; 3 – кидок через стегно із захватом поясу; 4 – кидок через стегно зі зворотнім захватом; 5 – кидок через спину; 6 – кидок через спину з колін; 7 – виведення з рівноваги поштовхом назад; 8 – виведення з рівноваги скручуванням; 9 – кидок через голову подсадом гомілкою із захватом поясу зверху; 10 – кидок через голову з упором стопи в живіт; 11 – зачеп зовні різнойменою ногою; 12 – зачеп зовні однойменою ногою; 13 – зачеп зсередини під різноймену ногу; 14 – зачеп зсередини під одноймену ногу; 15 – бокове підсікання; 16 – підсікання зсередини; 17 – підсікання ззаду; 18 – задня підніжка; 19 – задня підніжка на п'яті сідом; 20 – кидок через груди прогином; 21 – передня підніжка; 22 – відхват; 23 – кидок через плече.

Таблиця 5

Аналіз результативних технічних дій у положенні лежачи висококваліфікованих дзюдоїсток на змаганнях серії Grand Slam 2022 р

Технічна дія	До 48 кг				До 52 кг				До 57 кг				До 63 кг				До 70 кг				До 78 кг				+ 78 кг								
	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д	I	W	Всього	% від кількості т/д					
1	2	-	2	50	1	-	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	20
2	-	-	-	-	2	-	2	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	50	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	1	-	1	25	1	-	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	50	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	1	-	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	25	-	-	-	-	1	-	1	20	-	-	-	-	
5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	40		
6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	50	1	-	1	100	2	-	2	50	-	-	-	-	1	-	1	20	-	-	-	-	
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Всього	4	-	4	100	4	-	4	100	2	-	2	100	1	-	1	100	4	-	4	100	2	-	2	100	5	-	5	100	5	-	5	100	

Примітка: Технічні дії: 1 – утримання збоку; 2 – утримання зверху; 3 – утримання зі сторони голови; 4 – утримання поперек; 5 – утримання ззаду (спиною); 6 – важіль ліктьового суглобу; 7 – удушливий прийом.

Висновки.

Змагання серії Grand Slam з дзюдо являються рейтинговими, цим і пояснюється велика кількість учасників змагань.

Встановлено, що під час сутички спортсменки отримують досить велику кількість зауважень. Так, для спортсменок легких та важких вагових категорій характерні зауваження за не ведення боротьби та застосування хибних атак. А для спортсменок середніх вагових категорій – за не ведення боротьби та уникнення захвату. Це пояснюється тим, що спортсменки в більшості випадків ведуть розвідувальну боротьбу, застосовують захисні позиції, хибні атаки з метою ввіймати суперницю на помилці. При проведенні сутички в такій манері вони найчастіше отримують зауваження за не ведення боротьби, уникнення захвату, застосування хибних атак та за боротьбу в захисній позиції. Також характер зауважень показує що, спортсменки середніх вагових категорій ведуть більш обережну розвідувальну боротьбу. Аналіз отриманих дискваліфікацій висококваліфікованих дзюдоїсток показав, що у спортсменок легких та важких вагових категорій із загальної кількості сутичок в середньому 32 % закінчились

дискваліфікацією, у спортсменок середніх категорій цей показник менший та складає 17-18 %.

Виявлено, що боротьба дзюдоїсток усіх вагових категорій в основному відбувається в положенні стійка. Також виявилось, що спортсменки середніх вагових категорій є найбільш технічними в порівнянні із дзюдоїстками легких та важких категорій. Технічні дії в положенні партер та лежачі є більш результативними. Причому, також спостерігається, що спортсменки легких та важких категорій в основному в положенні лежачи застосовували утримання, дзюдоїстки середніх додатково – важіль ліктьового суглобу та удушливі прийоми.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку будуть спрямовані на розробку модельних характеристик змагальної діяльності елітних спортсменок в дзюдо різних вагових категорій.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бойченко, Н.В., Чертов, І.І., Пирог, Ю.А., & Алексеев, А.Ф. (2020). Аналіз показників змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїсток легких вагових категорій. *Єдиноборства*, 4-12.
- Голоха, В.Л., & Романенко, В.В. (2021). Аналіз виступу борців на Чемпіонаті України 2020 року з вільної боротьби. *Єдиноборства*, 1, 12-19.
- Голоха, В.Л., Романенко, В.В., & Тропін, Ю.М. (2022). Аналіз змагальної діяльності українських борців вільного стилю на Чемпіонаті світу U-23 в 2021 році. *Єдиноборства*, 2(24), 4-16.
- Латишев, Н.В., Шандригось, В.І., Тропін, Ю.Н., Квасница, О.М., & Головач, І.І. (2020). Женская борьба: анализ результатов выступления сборной команды Украины. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*, 9(28), 237-244.
- Латышев, Н.В., Латышев, С.В., & Шандригось, В.И (2014). Направления и виды анализа соревновательной деятельности в спортивной борьбе. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*, 4, 98–101.
- Латышев, Н.В., Поляничко, Е.Н., Юшина, Е.В., Еретик, А.А., & Барабаш, О.В. (2020). Анализ результатов выступления сборной команды Украины по вольной борьбе в преддверии Олимпийских игр 2020. *Єдиноборства*, 2(16), 35-43.

- Мельник, В., Мельник, В., Стицун, І., & Стыцун, І. (2017). Особливості змагальної діяльності дзюдоїсток високої кваліфікації вагової категорії до 57 кг. *Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування*, 36-38.
- Пашков, І.М., Тропін, Ю.М., Романенко, В.В., Голоха В.Л., & Коваленко, Ю.М. (2021). Аналіз змагальної діяльності борців високої кваліфікації. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 5(85), 22-25.
- Тропін, Ю.М., Голоха, В.Л., & Косяк, О.В. (2021). Аналіз змагальної діяльності українських борчинь на чемпіонаті світу U-23. XXI Міжнародної науково-практичної конференції *Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи*, 88-90.
- Тропин, Ю.Н., & Пашков, И.Н. (2015). Особенности соревновательной деятельности высококвалифицированных борцов греко-римского стиля различных манер ведения поединка. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*, 3, 64-68.
- Тропин, Ю.Н., Луданов, К.В., & Галашко, М.Н. (2020). Показатели соревновательной деятельности высококвалифицированных борцов различных весовых категорий. *Єдиноборства*, 2(16), 61-73.
- Тропін, Ю.М., Латишев, М.В., & Айварс, Каупуж (2022). Аналіз виступів українських борців греко-римського стилю в ліцензійних змаганнях на Олімпійські ігри в Токіо. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах*, 40-46.
- Чертов, І.І., Бойченко, Н.В., Зантарая, Г.М., & Мирошниченко, Є.С. (2021). Аналіз показників змагальної діяльності лідируючих дзюдоїсток вагової категорії до 52 кг. *Єдиноборства*, 1(19), 69
- Чоботько, М.А., Чоботько, І.І., & Бойченко, Н.В. (2022). Дослідження показників виступу на змаганнях різного рангу дзюдоїстів вагової категорії до 55 кг впродовж п'яти років. *Єдиноборства*, №2(24), С. 86-95.
- Шандригось, В.І., Латишев, М.В., Розторгуй, М.С., & Первачук, Р.В. (2021). Динаміка кількості вагових категорій в жіночій боротьбі. *Єдиноборства*, 79-89.
- Iermakov, S., Tropin, Y., & Ponomaryov, V. (2015). Ways to improve the technical and tactical skills wrestlers Greco-Roman style of different manners of conducting a duel. *Slobozhanskyi herald of science and sport*, 5, 38-41.
- Latyshev, M., Tropin, Y., Podrigalo, L., & Boychenko, N. (2022). Analysis of the Relative Age Effect in Elite Wrestlers. «*Ido movement for culture. Journal of Martial Arts Anthropology*», Vol. 22, №3, pp. 28-32. DOI:10.14589/ido.22.3.5
- Shandrygos, V.I., Blazheyko, A.I., Latyshev, N.V., Tropyn, Y.N., Boychenko, N.V., & Myroshnychenho, Y.S. (2022). Analysis of the performances of the national team of Ukraine in women's wrestling at official competitions (1992–2021): second message. *Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини (Rehabilitation & Recreation)*, №10, С. 170-183. DOI <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.10.22>
- Tropin, Y., & Boychenko, N. (2014). Analysis of techno-tactical preparedness of highly skilled wrestlers of Greco-Roman style after changes competition. *Slobozhanskyi science and sport bulletin*, 2, 117-120.
- Tropin, Y., & Chuev, A. (2017). Technical and tactical readiness model characteristics in wrestling. *Slobozhanskyi herald of science and sport*, 3(59), 64-67.

Стаття надійшла до редакції: 10.08.2022 р.

Опубліковано: 01.11.2022 р.

Abstract. *Boychenko N., Pyroh Y. Analysis of competitive performance indicators of highly qualified judokas at the 2022 Grand Slam series competitions. Purpose: to carry out an analysis of the competitive performance of highly qualified judokas at the 2022 Grand Slam series. Material and methods. During the work, the following research methods were used: analysis and generalization of scientific and methodical literature; timing; analysis of protocols and video recordings of fights of highly qualified judokas; methods of mathematical statistics. 120 fights of female judokas of all weight categories of the final block of 6 competitions of the Grand Slam 2022 series were analyzed. The following indicators were recorded: the number of comments received; number of disqualifications; the number of technical actions in the rack and in the parterre. The percentage of the total number of comments and technical actions was calculated. Results: the analysis of the received comments of highly qualified judokas shows that the athletes received the most comments for not fighting, avoiding capture, using false attacks, fighting in a defensive position, and going outside the working zone. The highest total number of comments is observed among female judokas in the weight categories up to 52 kg – 43 comments and +78 kg – 48. The smallest among athletes up to 48 kg – 27 comments and up to 70 kg – 21. It is observed that among athletes in the weight categories up to 48 kg, up to 52 kg, up to 57 kg, up to 78 kg, + 78 kg of the total number of fights, on average, 32 % ended in disqualification. In the weight categories up to 63 kg and up to 78 kg, this indicator is lower and amounts to 17% and 18%, respectively. Analysis of the technical actions of highly qualified judokas made it possible to reveal the total number of effective actions. Thus, the representatives of the categories up to 52 kg (22 evaluated technical actions: 18 (82 %) in the standing position, 4 (18 %), in the ground and lying position), up to 63 kg (19 technical actions: 18 (95 %) in the standing position and 1 (5 %), in the ground and lying position) and up to 70 kg (17 technical actions: 13 in the standing position (76 %), 4 (24 %) in the ground and lying position). Female athletes in the weight categories up to 48 kg (12 evaluated technical actions: 8 (67 %) in the standing position, 4 (33 %), in the floor and lying position) achieved fewer effective actions, up to 57 kg (12 technical actions: 10 (83 %) in the standing position and 2 (17 %), in the ground and lying position), up to 78 kg (13 technical actions: 11 in the standing position (85 %), 2 (15%) in the ground and lying position) and (19 technical actions: 18 (95 %) in a standing position and 1 (5 %), in the ground position and lying down) and + 70 kg (12 technical actions: 7 in the standing position (58 %), 5 (42 %) in the ground position and lying down). Conclusions. It has been established that during a fight, female athletes receive quite a large number of remarks for not fighting, avoiding capture, using false attacks, and fighting in a defensive position. This is explained by the fact that judokas conduct a reconnaissance fight, use defensive positions, false attacks in order to catch the opponent in a mistake. It was found that judokas of all weight categories mainly fight in a standing position. It also turned out that female athletes of middle weight categories are the most technical compared to judokas of light and heavy categories. Technical actions in the parterre position and lying down are more effective. Moreover, it is also observed that the athletes of the light and heavy categories mainly used restraint in the lying position, the judokas of the middle category additionally used the lever of the elbow joint and choking techniques.*

Keywords: *judo, highly qualified, female athletes, weight categories, competitive activity, indicators.*

References.

- Boychenko, N.V., Chortov, I.I., Pyroh, YU.A., & Aleksyeyev, A.F. (2020). Analiz pokaznykiv zmahal'noyi diyal'nosti vysokokvalifikovanykh dzyudoyistok lehkykh vahovykh katehoriy. *Yedynoborstva*, 2, 4-12.
- Goloha, V.L., & Romanenko, V.V. (2021). Analiz vystupu borciv na Chempionati Ukrainy 2020 roku z vil'noi' borot'by. *Jedynoborstva*, 1, 12-19.
- Goloha, V.L., Romanenko, V.V., & Tropin, Ju.M. (2022). Analiz zmagal'noi' diyal'nosti ukrai'ns'kykh

- borciv vil'nogo stylju na Chempionati svitu U-23 v 2021 roci. *Jedynoborstva*, 2(24), 4-16.
- Latishev, N.V., Shandrygos', V.I., Tropin, Ju.N., Kvasnica, O.M., & Golovach, I.I. (2020). Zhenskaja bor'ba: analiz rezul'tatov vystuplenija sbornoj komandy Ukrainy. *Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ja nacii: zbirnik naukovih prac'*, 9(28), 237-244.
- Latyshev, N.V., Latishev, S.V., & Shandrygos', V.I. (2014). Napravlenija i vidy analiza sorevnovatel'noj dejatel'nosti v sportivnoj bor'be. *Visnik Chernigivs'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni T.G. Shevchenka*, 4, 98–101.
- Latyshev, N.V., Poljanichko, E.N., Jushina, E.V., Eretik, A.A., & Barabash, O.V. (2020). Analiz rezul'tatov vystuplenija sbornoj komandy Ukrainy po vol'noj bor'be v preddverii Olimpijskih igr 2020. *Edinoborstva*, 2(16), 35-43.
- Mel'nyk, V., Mel'nyk, V., Stycun, I., & Stycun, Y. (2017). Osoblyvosti zmagal'noi' dijal'nosti dzjudoi'stok vysokoi' kvalifikacii' vagovoi' kategorii' do 57 kg. Aktual'ni problemy fizychnogo vyhovannja ta metodyky sportyvnoho trenuvannja, 36-38.
- Pashkov, I.M., Tropin, Ju.M., Romanenko, V.V., Goloha V.L., & Kovalenko, Ju.M. (2021). Analiz zmagal'noi' dijal'nosti borciv vysokoi' kvalifikacii'. *Slobozhans'kyj naukovo-sportyvnyj visnyk*, 5(85), 22-25.
- Tropin, Ju.M., Goloha, V.L., & Kosjak, O.V. (2021). Analiz zmagal'noi' dijal'nosti ukrai'ns'kyh borchyn' na chempionati svitu U-23. *XXI Mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' konferencii' Fizychna kul'tura, sport i zdorov'ja: stan, problemy ta perspektyvy*, 88-90.
- Tropin, Ju.N., & Pashkov, I.N. (2015). Osobennosti sorevnovatel'noj dejatel'nosti vysokokvalificirovannyh borcov greko-rim'skogo stilja razlichnyh maner vedenija poedinka. *Pedagogika, psihologija i mediko-biologicheskie problemy fizicheskogo vospitannya i sporta*, 3, 64-68.
- Tropin, Ju.N., Ludanov, K.V., & Galashko, M.N. (2020). Pokazateli sorevnovatel'noj dejatel'nosti vysokokvalificirovannyh borcov razlichnyh vesovyh kategorij. *Edinoborstva*, 2(16), 61-73.
- Tropin, Ju.M., Latyshev, M.V., & Ajvars, Kaupuzhs (2022). Analiz vystupiv ukrai'ns'kyh borciv greko-ryms'kogo stylju v licenzijnyh zmagannjah na Olimpijs'ki igry v Tokio. *Problemy i perspektyvy rozvytku sportyvnyh igor i jedynoborstv u vyshhyh navchal'nyh zakladah*, 40-46.
- Chertov, I.I., Boychenko, N.V., Zantaraja, G.M., & Myroshnychenko, Je.S. (2021). Analiz pokaznykiv zmagal'noi' dijal'nosti lidyrujuchyh dzjudoi'stok vagovoi' kategorii' do 52 kg. *Jedynoborstva*, 1(19), 69
- Chobot'ko, M.A., Chobot'ko, I.I., & Boychenko, N.V. (2022). Doslidzhennja pokaznykiv vystupu na zmagannjah riznogo rangu dzjudoi'stiv vagovoi' kategorii' do 55 kg vprodovzh p'jaty rokiv. *Jedynoborstva*, №2(24), S. 86-95.
- Shandrygos', V.I., Latyshev, M.V., Roztorguj, M.S., & Pervachuk, R.V. (2021). Dynamika kil'kosti vagovyh kategorij v zhinochij borot'bi. *Jedynoborstva*, 79-89.
- Iermakov, S., Tropin, Y., & Ponomaryov, V. (2015). Ways to improve the technical and tactical skills wrestlers Greco-Roman style of different manners of conducting a duel. *Slobozhanskyi herald of science and sport*, 5, 38-41.
- Latyshev, M., Tropin, Y., Podrigalo, L., & Boychenko, N. (2022). Analysis of the Relative Age Effect in Elite Wrestlers. «*Ido movement for culture. Journal of Martial Arts Anthropology*», Vol. 22, №3, pp. 28-32. DOI:10.14589/ido.22.3.5
- Shandrygos', V.I., Blazheyko, A.I., Latyshev, N.V., Tropyn, Y.N., Boychenko, N.V., & Myroshnychenko, Y.S. (2022). Analysis of the performances of the national team of Ukraine in women's wrestling at official competitions (1992–2021): second message. *Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини (Rehabilitation & Recreation)*, №10, С. 170-183. DOI <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.10.22>
- Tropin, Y., & Boychenko, N. (2014). Analysis of techno-tactical preparedness of highly skilled wrestlers of Greco-Roman style after changes competition. *Slobozhanskyi science and sport bulletin*, 2, 117-120.

Tropin, Y., & Chuev, A. (2017). Technical and tactical readiness model characteristics in wrestling. *Slobozhanskyi herald of science and sport*, 3(59), 64-67.

Відомості про авторів / Information about the Authors:

Бойченко Наталя Валентинівна: к.фіз.вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Natalia Boychenko: Phd (Physical Education and Sport), Associate Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkovskaya st., 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0003-4821-5900>

E-mail: natalya-meg@ukr.net

Пирог Юрій Анатолійович: вчитель зі спорту; Дніпропетровський фаховий коледж спорту: вул. Гладкова, 39, м. Дніпро, 49033, Україна.

Yurii Pyroh: sports teacher; Dnepropetrovsk professional college of sports: st. Gladkova, 39, Dnipro, 49033, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0001-9904-6268>

E-mail: yura04031991@gmail.com